

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 7 maja 2025 r.

w sprawie skazanego M. M.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego od rozpoznania sprawy o sygnaturze akt III KK 101/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygnaturze akt III KK 101/24.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego M. M. [a także obrońca drugiej osoby skazanej] wniósł kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 19 lipca 2023 r., sygn. akt II Ka 78/23, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 27 września 2022 r., sygn. akt II K 82/21. W wyniku losowania w dniu 2 kwietnia 2025 r. do rozpoznania tej sprawy została wyznaczona SSN Anna Dziergawka. W dniu 11 kwietnia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego, adwokata B. R., o wyłączenie sędziego SN Anny Dziergawki na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, od rozpoznania niniejszej sprawy.

W obszernym wniosku obrońca podniósł, że zachodzą wątpliwości co do bezstronności SSN Anny Dziergawki wynikające przede wszystkim z uzyskania

statusu sędziego Sądu Najwyższego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. Nadto, udział SSN Anny Dziergawki w rozpoznaniu kasacji skazanego M. M. stanowiłby naruszenie zakazu *nemo iudex in causa sua*. W konsekwencji tego, zdaniem obrońcy, zachodzą uzasadnione wątpliwości co do możliwości rozstrzygnięcia tej sprawy przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Anny Dziergawki, gdyż „nie zapewnia ona gwarancji wynikających z prawa jednostki do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia sędziego decyduje między innymi ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą w realiach sprawy takie okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bezzwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Każdy polski sąd jest bowiem związany dokonaną przez ETPCz wykładnią standardu wynikającego z art. 6 ust. 1 EKPCz, a to nakazuje przyjmować, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do tego Sądu w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz, jak również standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Złożony przez obrońcę wniosek opiera się na okolicznościach związanych z powołaniem sędziego Anny Dziergawki na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Sam fakt brania udziału w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w tym trybie prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (*por. uchwała Sądu Najwyższego w składzie 3 połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22*). Z dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika natomiast, że tego rodzaju wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (*por. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*).

Zgodnie z powyższym wyrokiem ETPCz w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r., w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej, powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Problematyka związana z procedurą powołania sędziów ściśle powiązana jest z prawem do rzetelnego procesu sądowego, co uzasadnia wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w przedmiotowej sprawie. Jest to tym bardziej uzasadnione, jeśli zważy się dodatkowo na fakt, że w jednej z kasacji obrońca podniósł zarzut dotyczący takiej samej wadliwości powołania sędziego zasiadającego w składzie Sądu odwoławczego – a zatem, w konsekwencji przydzielenia sędziemu Annie

Dziergawce niniejszej sprawy – Pani sędzia orzekałaby z naruszeniem zasady *nemo iudex idoneus in propria causa*.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[JJ.]

[r.g.]